

Людмила А. Мартинюк
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Олег А. Мороз
ТОВ «Д.ТРЕЙДІНГ»

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У статті досліджено стан та перспективи розвитку галузі електрогенерації як стратегічного фундаменту забезпечення макроекономічної стійкості та енергетичної безпеки держави в умовах повномасштабної війни. Обґрунтовано, що військова агресія, цілеспрямовані удари по об'єктах критичної інфраструктури, дефіцит людського капіталу й критичний знос основних засобів суттєво підвищили вразливість традиційної централізованої моделі ресурсозабезпечення, актуалізувавши потребу в глибокій децентралізації та декарбонізації енергетики. Встановлено, що розподілена генерація у сучасних умовах виступає не лише інструментом подолання дефіциту потужностей, а й ключовим чинником безперервності діяльності бізнесу та його адаптації до жорстких екологічних змін зовнішнього середовища, зокрема впровадження європейського механізму СВАМ. Проаналізовано рівень ринкової концентрації та бар'єри входу в галузь, а також окреслено невирішені аспекти інтеграції відновлюваних джерел енергії та систем накопичення в загальну енергосистему країни. Обґрунтовано необхідність розроблення комплексних механізмів стимулювання енергетичної трансформації підприємств в умовах інфраструктурних втрат, системної боргової кризи на ринку та зростання макроекономічних ризиків. Визначено ключові напрями технологічної трансформації галузі, що сприяють підвищенню її економічної стійкості: розбудова децентралізованої генерації на біопаливі, впровадження систем накопичення енергії (BESS), використання інноваційних ринкових інструментів (PPA) та подолання дефіциту людського капіталу через інклюзивну корпоративну освіту. Дослідження базується на системному підході до розгляду вітчизняної електроенергетики як складної екосистеми, що в умовах воєнного стану трансформується з централізованої моделі у децентралізований базовий механізм збереження життєздатності суб'єктів господарювання та підтримання макроекономічної стабільності держави.

Ключові слова: електрогенерація, енергетична криза, децентралізація генерації, ринок електричної енергії, механізм СВАМ, системи накопичення енергії, зелена трансформація.